

Чаадаєву

Олександр Пушкін

Перекладач: Микола Бажан

В краю, де я позбувсь тривог минулих літ,
Де я Овідія¹ самотній бачу слід,
Де слави прагнення мене вже не турбує,
Душі моїй смутній лише тебе бракує.
Я, ворог світських пут і життєвих тенет,
Без труднощів забув про той гучний бенкет,
Де грає марний ум, але душа дрімає
І правду запальну пристойність загашає.
Покинувши гурток шаленців молодих,
В вигнанні дальньому не потребую їх;
Та й інших помилок, зітхнувши, я позбувся,
З прокльоном забуття до ворогів звернувся
І пута скинувши, в яких я знемагав,
Нової тишини всім серцем тут зазнав.
Один, на самоті мій норовливий геній
Пізнав і тихий труд, і роздуми натхненні.
Владую днем своїм; панує в мислях лад,
Навчаюсь пильнувать думок поважних ряд,
Шукаю, щоб знайти тепер, в обіймах волі,
Літа, розгублені у молодій сваволі,
І з віком нарівні в освіченості стать:
Богині-музи знов прийшли мене втішать
І незалежному дозвіллю посміхнулись.
Сопілки давньої уста мої торкнулись,
Забутий звук мене порадував,— і знов
Оспівую чуття, природу і любов,
І дружбу звірену, і милі серцю речі,
Що їх я полюбив у роки молодечі,
У дні, коли не встиг ще визнання сягти,
Не знавши ні систем, ні болів, ні мети,
І співом сповнював притулок ліні й втіхи
І царськосільський дім — юнацтва захист тихий.
Та дружби тут нема! Тому мене смутить
Південний край оцей, чужих небес блакить;
Ні музи, ні труди, ні радості хвилини

За друга милого не можуть дати заміни.
Ти був цілителем душевних сил моїх;
Тобі, о друже мій, я присвятити зміг
І свій короткий вік, знайомий вже з журбою,
І почуття, либонь, врятовані тобою!
Ти серця знав мого цвітіння весняне
І згодом бачив ти, як змучили мене
Бентежні прагнення і пристрасті жагучі,
І в мить загибелі, над стромовинням кручі,
Рукою чуйною мене підтримав ти
І другу допоміг надію знов найти;
Вдивлявся в глиб душі ти поглядом суворим,
Втішав порадою чи оживляв докором;
Твій запал надихав до кращого любов;
З'являлася в мені терплячість мужня знов,
Мене вже не могли образити, наклеп звівши;
Умів я зневажать, ненавидіти вмівши.
Потреби не було мені в бучних судах
Холопа знатного, невігласа в чинах
Або філософа, що хіть несамовиту
В минулі дні являв усім частинам світу,
Та, по науці, зняв ганьби тяжкий ярем,
Покинув пити і став картіжним махлярем.
Оратор Лужников, незнаний і нездарний,
Мені не докучав, здійнявши гавкіт марний.
Чи надавать ваги порожнім балачкам
Зоїлів, лобурів та белькотливих дам,
Чи варт цікавитись наклепників брехнею,
Коли гордитись міг я дружбою твоєю?
Я, дякувати богам, похмуру путь минув;
Заранні болешці в душі своїй одчув,
Та звик до болешців, оддав належне долі,—
І стоїком пройду по життєвій юдолі.

Одне бажання є: зі мною ти лишись!
Лиш цим благанням я томив небесну вись.
Чи скоро, друже мій, кінчиться час розлуки?
Коли з'єднаємо слова любові й руки?
Коли мені навстріч ти кинешся вперед?..
Як обійму тебе! Побачу кабінет,
Де ти сидиш, мудрець, а то й бесідник мрійний,

Бездумної юрби спостерігач спокійний;
До тебе я прийду, мій домосиде, знов
Згадать минулі дні, час вдумливих розмов,
Юнацькі вечори, пророчих мислів помах
І вислови живі із уст мерців знайомих:
Читати, лаяти, гадати почнемо
І волелюбних мрій огонь оживимо,—
Щасливий буду я, та тільки, ради бога,
Жени ти Шепінга від нашого порога.

-----
1 Овідій — латинський поет I віку, був засланий римським імператором з Риму на Чорноморське побережжя, де й вмер.